

Till

Näringsdepartementet

Avdelningen för bostäder och transporter, Enheten för marknad och regelverk på transportområdet
Kansliråd

Diariennr N2018/04311/MRT

Stockholm den 8 november 2018

Yttrande över Översyn av lagstiftningen mot s.k. fordonsmålvakter (DS 2018:33)

Fastighetsägarna är en riksomfattande branschorganisation, som arbetar för en väl fungerande fastighetsmarknad med stort fokus på stadsutveckling och hållbarhet. Fastighetsägarna har ca 15 000 medlemmar och dessa äger tillsammans ca 80 000 fastigheter för kontors-, handels-, industri-, samhälls- och bostadsändamål. Bland medlemmar som äger flerfamiljshus finns såväl privata som kommunägda fastighetsbolag och bostadsrättsföreningar.

Fastighetsägarna Sverige ("Fastighetsägarna") har beretts tillfälle att inkomma med synpunkter på förslagen i rubricerade departementspromemoria.

Det är Fastighetsägarnas uppfattning att dagens lagstiftning om flytt av fordon är alltför svårtolkad och begränsad i sitt tillämpningsområde.

Regelkrånglet motverkar ett effektivt arbete för ökad säkerhet och trygghet i många bostadsområden, inte minst i de områden som av Polismyndigheten benämns som "särskilt utsatta". Långvarigt felparkerade och övergivna fordon leder inte sällan till skadegörelse och det är också dessa fordon som löper störst risk att sättas i brand.

Fastighetsägarna saknar skarpa förslag från utredaren som förbättrar förutsättningarna för att ta hand om felställda och övergivna fordon på privat mark.

Det kan inte ha undgått någon att problemen med bilbränder har eskalerat och att det innebär en stor otrygghet för de boende och andra som vistas i området. För att fastighetsägare ska kunna bidra

i det brottsförebyggande arbetet måste det finnas ändamålsenlig lagstiftning som adresserar samhällets utmaningar.

Fastighetsägarna anser följaktligen att regeringen skyndsamt behöver tillsätta en utredning som tar ett större grepp om frågan. Fastighetsägarna förordar att en fullständig översyn av LFF initieras omgående och att trygghetsfråga ges stort utrymme i direktiven till en sådan utredning.

1. Fordonsmålvakter

Syftet med att använda en fordonsmålvalt är att dölja huvudmannen – det vill säga den verkliga ägaren – så att denne kan undgå straff- eller betalningsansvar. Själva användandet av fordonsmålvakter innebär att kontroll- och skyddsregler sätts ur spel och att ingripanden från myndigheternas sida försvåras eller omöjliggörs. Företeelsen utgör ett stort samhällsproblem eftersom konsekvenserna drabbar såväl stat och kommun som företag och enskilda medborgare. Dessutom finns tydliga kopplingar till den organiserade brottsligheten.

Departementspromemorian behandlar endast problemet med att fordonsmålvakterna försvårar för det allmänna att driva in fordringar på skatter och avgifter. För fastighetsföretag, såväl kommunägda som privata, är emellertid problemet i första hand inte att bilägaren inte betalat sina skulder (kontrollavgift) utan att kunna arbeta med att skapa trygga bostadsområden och förebygga brott.

Fordonsmålvakter parkerar inte sällan fordonet varhelst man önskar eftersom man inte riskerar att drabbas av någon påföljd. Sådana felställda och övergivna fordon kan försvåra eller göra det omöjligt för brandbilar, ambulanser, sopbilar och andra yrkesfordon att ta sig fram inom ett bostadsområde. Framkomligheten för utrycknings- och yrkesfordon är vitala funktioner i ett bostadsområde. Behovet av kännbara konsekvenser vid överträdelser är därför betydande.

2. Trygghetsaspekter

Dessutom upplevs områden med felställda och övergivna bilar som skräpiga och nedgångna med minskad trivsel och trygghet som följd. Inte sällan är det ytterstadsområden som drabbas värst. Fordonen ger intryck av att ett bostadsområde är illa omhändertaget, vilket i sig kan orsaka ytterligare problem och brottslighet. Inom kriminologin är detta en erkänd teori som kallas för *Broken windows*. Att fastighetsföretagen har legala förutsättningar att hålla rent och snyggt i ett bostadsområde är följaktligen centralt för att kunna arbeta effektivt med brottsprevention och trygghetsskapande åtgärder.

Både kommunägda och privata fastighetsföretag har idag stora problem med felställda och övergivna bilar. Fastighetsägarna har påtalat detta vid ett flertal tillfällen, och senast i en skrivelse till regeringen den 29 september 2017 (se [bilaga](#)).

Skrivelsen har tagits fram av Fastighetsägarna, SABO, HSB och Hyresgästföreningen gemensamt och är baserad på erfarenheter som kommit Fastighetsägarna till del från den BID-inspirerade lokala

fastighetsägareföreningen "Fastighetsägare i Järva". Föreningen består av 28 fastighetsägare, som tillsammans jobbar för en säkrare och tryggare miljö i och runt fastigheterna.

Skrivelsen har av Justitiedepartementet överlämnats till utredaren inom ramen för dennes arbete med att se över lagstiftningen mot så kallade fordonsmålvakter.¹

I skrivelsen föreslås att regeringen utvidgar tillämpningsområdet för lagen (2014:447) om rätt att ta fordon i anspråk för fordringar på vissa skatter och avgifter, den så kallade ianspråktagandelagen, till att omfatta även fordon som står på privat mark. Idag omfattar lagen endast fordon som står på offentligt ägd mark eftersom lagen endast tar sikte på indrivning av det allmännas fordringar.

3. Aktuell lagstiftning

Lagen om flyttning av fordon i vissa fall

När det gäller tillämplig lag bör även följande beaktas. Fordon får tas om hand av myndigheterna och flyttas enligt en lag som ursprungligen stiftades 1967, det vill säga lagen (1967:420) om flyttning av fordon i vissa fall. Lagen har därefter ändrats och den ersattes den 1 juli 1982 av lagen (1982:129) om flyttning av fordon i vissa fall ("LFF"). Flyttningsgrunderna enligt 1967-års lagstiftning var följande.

Fordon får flyttas enligt denna lag om det

1. är uppställt så att fara för trafikolycka uppstår eller betydande hinder uppkommer i trafiken,
2. är uppställt i strid mot föreskrift om uppställning av fordon så att renhållning, snöröjning eller annat arbete på väg avsevärt försvåras, eller
3. med hänsyn till sitt skick, den tid under vilken det stått uppställt på samma plats eller annan omständighet måste anses övergivet.

Bestämmelsen i punkt 3 ovan skulle eventuellt ha kunnat bli en användbar regel för att komma åt problemet med långvarigt felställda och övergivna bilar på privat mark. Men, såvitt känt, ändrades bestämmelsen innan den kommit till användning i någon större omfattning.

Flyttningsgrunderna enligt 1982-års LFF blev mer begränsade än de varit enligt 1967-års lag. Regeringen bemyndigades att meddela föreskrifter om rätt för statlig eller kommunal myndighet att flytta fordon i särskilt angivna fall, när det behövs för ordningen och säkerheten i trafiken eller av naturvårdsskäl. Problemet med på annat sätt felställda eller övergivna bilar ansågs följaktligen vara av mindre betydelse. Givet den samhällsliga utvecklingen med ett stort antal bilbränder och ett ökat fokus på att näringslivet behöver bidra i det brottsförebyggande arbetet är det inte säkert att man skulle ha kommit till samma slutsats idag.

Lagstiftaren införde i stället den så kallade sju dygns-regeln i § 2 LFF. Regeln innebär att ett registrerat fordon får flyttas om det varit parkerat på annans mark under minst sju dygn i följd efter det att markägaren underrättat fordonets ägare om att det inte får vara parkerat på platsen. Kan

¹ Se sid. 121 i departementspromemorian.

fordonets ägare inte anträffas får fordonet flyttas, om det varit uppställt under minst en månad i följd efter det att markägaren påbörjat försök att underrätta fordonsägaren.

Sju dagars-regeln har emellertid visat sig vara mycket byråkratisk och svår att tillämpa. Det är svårt att reda ut vilken myndighet eller vilka myndigheter som ska fatta beslut och vem som har ansvaret för att en övergiven bil ska transporteras bort.

Ianspråktagandelagen

Det finns, parallellt med LFF, sedan 2014 en annan möjlighet att ta hand om övergivna bilar. Det är genom lagen (2014:447) om rätt att ta fordon i anspråk för fordringar på vissa skatter och avgifter (ianspråktagandelagen).

Ianspråktagandelagen ger Kronofogdemyndigheten rätt att under vissa förutsättningar ta övergivna fordon i anspråk för betalning av fordonsrelaterade skulder till det allmänna (det vill säga skulder av offentligrättslig karaktär), till exempel felparkeringsavgifter och fordonsskatter. Lagen syftar till att försvåra fordonsmålvakternas verksamhet. Men eftersom privaträttsliga fordringar faller utanför lagens tillämpningsområde kan fordonsmålvakter utnyttja denna "lucka i lagen" och ställa fordonet på privat mark i stället för på offentlig mark. Ett tillvägagångssätt som synes ha blivit allt vanligare och som också framförts av en samfällighetsförening inom ramen för utredarens arbete.²

4. Utredarens förslag

Målsättningen med den aktuella utredningen "Översyn av lagstiftningen mot s.k. fordonsmålvakter (Ds 2018:33)" har varit att minska antalet fordonsmålvakter. Det är Fastighetsägarnas bestämda uppfattning att det då är otillräckligt att endast beakta allmän mark. Även problematik med felställda och övergivna fordon på privat mark måste beaktas (se bilaga).

Den nuvarande ianspråktagandelagen tar som sagt endast sikte på målvaktsproblematiken såvitt avser fordonsrelaterade skulder till det allmänna. Och den nu överlämnade departementspromemorian har dessvärre samma begränsade utgångspunkt. Fastighetsägarna beklagar att utredaren inte tagit ett större grepp och utvidgat tillämpningsområdet.

Fastighetsägarna anser att förslagen till stora delar är bra men att de är otillräckliga för att komma till rätta med målvaktsfordon på privat mark samt med andra långvarigt felställda och övergivna fordon på privat mark. Det betyder att problemen med felställda och övergivna fordon på privat mark i praktiken kommer att fortgå och fastighetsägare även fortsättningsvis kommer att ha svårt att jobba förebyggande mot skadegörelse och bilbränder.

² Se sid. 122 i departementspromemorian.

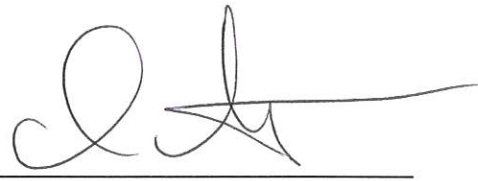
Dessutom anser Fastighetsägarna att det är oacceptabelt från en äganderättslig utgångspunkt att privata markägare i praktiken förlorar rådigheten över sin mark eftersom de inte har möjlighet att på ett effektivt sätt avlägsna fordonen.

Bilaga: Fastighetsägarna, SABO, Hyresgästföreningen och HSBs skrivelse till justitieministern.

FASTIGHETSÄGARNA SVERIGE

Reinhold Lennebo
Verkställande direktör

Marie Öhrström
Chefsjurist